

Opetus- ja kulttuuriministeriö

LAUSUNTO PERUSOPETUKSEN YLEISIÄ VALTAKUNNALLISIA TAVOITTEITA JA TUNTIJAKOA KOSKEVASTA MUISTIOSTA

Yleistä

Äidinkielen opettajain liiton (ÄOL) mielestä on hyvä, että äidinkielen taitoja pidetään tuntijakotyöryhmän muistiossa oppimisen perustaitoina ja ymmärretään oppiaineen merkitys kaikille oppiaineille ja oppimiselle. Äidinkielen ja kirjallisuuden opintojen asema ja laajuus on turvattava, eikä tuntimäärää saa vähentää.

Perusopetuksen uudistuksella haluttiin alun perin vahvistaa taito- ja taideaineita parantamalla valinnaisuutta. Äidinkielen opettajain liiton näkemyksen mukaan valinnaisuutta on uudistusesityksessä kehitetty, mutta esitys tällaisenaan ei kuitenkaan vahvista taito- ja taideaineiden asemaa.

Tuntimäärää ei saa vähentää

Äidinkielen ja kirjallisuuden vähimmäistuntimäärää ehdotetaan muistiossa vähennettäväksi kahdella vuosiviikkotunnilla nykyisestä 42:sta 40:een. Tätä muutosta ei ÄOL hyväksy.

Ehdotettu tuntimäärän vähennys vaikuttaa opetukseen vuosiluokilla 1–6, jossa opetusta antavat pääasiassa luokanopettajat. Vuosiluokille 7–9 ehdotetaan 10 vuosiviikkotuntia, mikä on ÄOL:n mielestä oleellisen tärkeää. Oppilaan kielellisen kompetenssin kehittyminen on kaiken oppimisen perusta ja samalla pohja hänen selviytymiselleen yhteiskunnassa. Jatko-opintoihin valmistautuessaan oppilas hyötyy laajan koulutuksen saaneen aineenopettajan antamasta opetuksesta.

Äidinkieli ja kirjallisuus omaksi oppiainekokonaisuudekseen

ÄOL ei hyväksy ehdotettua oppiainekokonaisuutta, jossa äidinkieli ja kirjallisuus on sijoitettu kieli ja vuorovaikutus -oppiainekokonaisuuteen. Pedagogisin perustein äidinkielen ja kirjallisuuden tulisi saada oma oppiainekokonaisuus matematiikan tavoin. Oma oppiainekokonaisuus mahdollistaa sekä monipuoliset äidinkielen ja kirjallisuuden että vieraiden kielten valinnaisopinnot.

Äidinkieli ja kirjallisuus ei ole taustaltaan vain kieliaine, vaan se on monitieteinen taito-, taide-, tieto- ja tunneaine. Jos oppiaineryhmittelyn on tarkoitus lähentää oppiaineita ja lisätä yhteistyötä oppiaineiden kesken, uusi ryhmäjako pikemminkin tuo uusia rajoja työskentelyyn. Äidinkielen ja kirjallisuuden sijoittaminen omaan oppiainekokonaisuuteen mahdollistaa laajan yhteistyön muiden oppiaineiden kanssa.

ÄOL on edellä esittänyt äidinkielelle ja kirjallisuudelle omaa oppiainekokonaisuutta. Sille tulee varata valinnaisuutta yksi vuosiviikkotunti vuosiluokille 1–6 ja kaksi vuosiviikkotuntia vuosiluokille 7–9.

ÄOL pitää hyvänä, että muistion esittämä valinnaisaineiden toteuttamistapa antaa perusopetukseen runsaasti mahdollisuuksia. On kuitenkin syytä epäillä, että valinnaisuus ei välttämättä toteudu kaikissa maamme kouluissa riittävän tasa-arvoisesti juuri oppilaan valinnaisuutena. Miten taataan jokaiseen kuntaan ja kouluun riittävän suuret resurssit valinnaisuuden toteuttamiseen?

Vaikka kaikki kannattavat valinnaisuuden lisäämistä, kilpailu valinnaiskursseista synnyttää kouluissa ristiriitoja. Taito- ja taideaineiden opetus ei saa perustua esitetyllä tavalla pääosin valinnaisuuteen. Valinnaisuutta ei saa ohjata tuntijaolla niin, että samalla palataan tasokurssien tapaiseen opetuksen toteuttamiseen, mikä vaikuttaa jatko-opintovalmiuksiin.

ÄOL ei kannata draamaa uudeksi oppiaineeksi

Draaman osuutta perusopetuksen oppisisällöissä ja opetusmenetelminä tulee vahvistaa. Oma oppiaineena draama on kuitenkin ongelmallinen, eikä ÄOL kannata draamaa erilliseksi oppiaineeksi. Draaman opetukseen ei saa ottaa oppitunteja äidinkielen ja kirjallisuuden eikä muiden taito- ja taideaineiden tunneista. Sen sijaan draaman ja ilmaisukasvatuksen osuutta perusopetuksessa tulee vahvistaa mm. erilaisin valinnaiskurssein.

Jos draama kuitenkin tulee omaksi oppiaineekseen, vaatii sen opettaminen selkeästi oman 60 opintopisteen kelpoisuuden. Draamaopettajan kelpoisuudesta olemme samaa mieltä kuin OAJ omassa muistioon liitetyssä lausumassaan.

S2-kielen ja muun oppilaan äidinkielen opetus on turvattava

Muistiossa ei tarpeeksi käsitellä suomea toisena kielenä ja oppilaan muuta äidinkieltä koskevaa opetusta. Molempien asema on turvattava tuntijaossa.

Oppiaineen nimen tulee pysyä ennallaan

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen nimen muuttamista muotoon suomen kieli ja kirjallisuus on ehdotettu. Ehdotus ei ole ÄOL:n tekemä, mutta ÄOL on tutustunut perusteisiin eikä pidä nimenmuutosta tarpeellisena.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppituntien vähimmäismäärää tulee lisätä vuosiluokilla 7–9 esityksen mukaisesti 10:n vuosiviikkotuntiin. Sen sijaan koko perusopetuksen aikana annettavan äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen vähimmäistuntimäärää ei saa vähentää 42:sta 40:een vuosiviikkotuntiin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden tulee saada pedagogisin perustein oma oppiainekokonaisuus.

Perusopetuksen uudistusesitys ei vahvista taito- ja taideaineiden asemaa, vaikka se oli uudistustyön alkuperäinen tarkoitus. Taito- ja taideaineiden opetus ei saa yläluokilla perustua pääosin valinnaisuuteen.

Valinnaisuuden tulee toteutua kaikissa maamme kouluissa riittävän tasa-arvoisesti juuri oppilaan valinnaisuutena. Jokaiselle kunnalle ja koululle tulee turvata riittävän suuret resurssit toteuttaa valinnaisuutta.

Äidinkielen opettajien liitto ei kannata draamaa erillisenä oppiaineena vaan draamakasvatusta on vahvistettava valinnaisin kurssein ja opetusmenetelmin.

Helsingissä 25.8.2010

ÄIDINKIELEN OPETTAJAIN LIITTO RY

Minna Harmanen
puheenjohtaja